

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

BUYRUQ

2021-yil 22-noyabr

Toshkent viloyati

266-sonli

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 23 ноябрдаги ПҚ-20-сон қарори ижросини таъминлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 23 ноябрдаги “Мева-сабзавотчилик ва узумчиликда оилавий тадбиркорликни ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида деҳқон хўжаликларининг улушини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-20-сон қарори ижросини таъминлаш мақсадида

Б У Ю Р А М А Н:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 23 ноябрдаги ПҚ-20-сон қарори раҳбарлик ва ижро учун қабул қилинсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 23 ноябрдаги “Мева-сабзавотчилик ва узумчиликда оилавий тадбиркорликни ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида деҳқон хўжаликларининг улушини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-20-сон қароридан берилган вазифалар ижросини таъминлаш бўйича назорат режаси иловага мувофиқ тасдиқлансин.

3. Вазирнинг биринчи ўринбосари Ш.Тешаев, вазир ўринбосарлари Ш.Мирзаев, М.Рузметов, Қ.Юлдашев, А.Асамов, А.Тўраев Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 23 ноябрдаги ПҚ-20-сон қароридан Қишлоқ хўжалиги вазирлигига берилган топшириқларнинг ўз вақтида ва самарали ижро этилиши юзасидан барча зарурий чораларни кўрсин;

вазирликнинг бош бошқармалари, бошқарма ва мустақил бўлимлари, тизим ташкилотлари ва муассасалар ҳамда ҳудудий бўлинмалар раҳбарлари мазкур буйруқ билан тасдиқланган Назорат режасида белгиланган вазифаларнинг ўз вақтида ва сифатли бажарилиши учун шахсан жавобгар эканликлари белгилаб қўйилсин.

4. Ер, сув ресурсларидан самарали фойдаланиш ва метрология бош бошқармаси (А.Жўраев) назорат режа бажарилиши бўйича мунтазам мониторинг юритилишини таъминласин, унинг ўз муддатида ва тўлиқ ижро этилишини назоратга олсин.

5. Ушбу буйруқнинг ижросини назорат қилишни ўз зиммамда қолдираман.

Вазир

Ж.Ходжаев

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 23 ноябрдаги “Мева-сабзавотчилик ва узумчиликда оилавий тадбиркорликни ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида деҳқон хўжалиқларининг улушини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-20-сон қарорида берилган вазифалар ижросини таъминлаш бўйича
НАЗОРАТ РЕЖАСИ

Т/р	Қарор банди ва топшириқлар мазмуни	Ижро муддати	Масъуллар
1.	<p>1-банд. Вазирлар Маҳкамаси, Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимларининг:</p> <p>Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда фермер хўжалиқлари ва кластерлар фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалладан қисқартирилган 200 минг гектар экин майдонларини 2022-2025 йилларда 1-1.13-иловаларга мувофиқ босқичма-босқич захирага қайтариш;</p> <p>1.2-банд. Захирага қайтарилган ер майдонларини деҳқон хўжалиги ташкил этган ҳолда сабзавотчилик, полиз, дуккакли, мойли экинлар, картошка етиштириш каби лойиҳаларни амалга ошириш учун фуқароларга 0,10 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамларда очиқ электрон танлов орқали ижарага бериш тўғрисидаги таклифлари қабул қилинсин.</p>	2022-2025 йиллар давомида	Вазирнинг биринчи ўринбосари (Ш.Тешаев), Вазир ўринбосари (М.Рузметов), Вазир ўринбосари (А.Асамов), Вазир ўринбосари (А.Тўраев), Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ва вилоятлар Қишлоқ хўжалиги бошқармалари, Қишлоқ хўжалиги экинларини етиштириш агротехнологияси бош бошқармаси (З.Артиқов),

Т/р	Қарор банди ва топшириқлар мазмуни	Ижро мuddати	Масъуллар
			<p>Мева-сабзавотчилик, узумчилик, полизчилик ва картошкачиликни ривожлантириш бошқармаси (Ф.Қирғизбоев), Ер, сув ресурсларидан самарали фойдаланиш ва метрология бош бошқармаси (А.Жўраев)</p>
2.	<p>3-банд. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, туманлар ва шаҳарлар хокимлари Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ж.А.Ходжаев) ва Кадастр агентлиги (Ф.К.Умаров) билан биргаликда:</p> <p>2021 йил 31 декабрга қадар Туманлар (шаҳарлар) ҳисобидаги бўш турган ва захирадаги қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкалари давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказилишини; мазкур қарорнинг 1-1.13-иловаларида кўрсатилган ер майдонларини тегишли йилдаги ҳосил йнгиб олингандан кейин туман (шаҳар) хокимликларининг захирасига белгиланган тартибда қайтарилиши ва давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказилишини; захирага олинган ер участкаларини давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказиш ишлари туман (шаҳар) хокимликлари буюртмасига асосан амалга оширилишини ҳамда туман (шаҳар) маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан молиялаштирилишини; давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказилган ер майдонларининг 0,10 гектардан 1,0 гектаргача бўлган ҳажмларда лотларга ажратилиб, бир ой ичида очик электрон танловга қуйилишини таъминласин. Мазкур топшириқ ижросини ўз вақтида таъминламаган туман (шаҳар) хокимлари қонунчилиқда белгиланган тартибда жавобгарликка тортилиши</p>	<p>2021 йил 31 декабрга қадар</p>	<p>Вазир ўринбосари (М.Рузметов), Ер, сув ресурсларидан самарали фойдаланиш ва метрология бош бошқармаси (А.Жўраев), “Ўздаверлойиха” давлат илмий-лойихалаш институти (Р.Тўраев)</p>

Т/р	Қарор банди ва топшириқлар мазмуни	Ижро мuddати	Масъуллар
3.	<p>хақида огоҳлантйрилиши тўғрисида жойларга етказсин.</p> <p>5-банд. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ж.А.Ходжаев) Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги (Ш.Х.Шерматов) билан бирга бир ой мuddатда “E-IJARA” ахборот тизимини ишга туширсин.</p>	2021 йил 23 декабрь	<p>Вазир ўринбосари (Қ.Юлдашев), Вазир ўринбосари (М.Рузметов), Геоахборот технологияларини ривожлантириш бошқармаси (Т.Машанпин), “Агросаноатни рақамлаштириш маркази” ДМ (С.Алимов), “Ўздаверлойиха” давлат илмий-лойихалаш институту (Р.Тўраев), Ер, сув ресурсларидан самарали фойдаланиш ва метрология бош бошқармаси (А.Жўраев)</p>
4.	<p>6-банд. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ж.А.Ходжаев) Давлат активларини бошқариш агентлиги (А.Ж.Ортиқов) билан бирга бир хафта мuddатда 2-иловада кўрсатилган вазирлик ва идоралар ўртасида тегишли маълумотларни алмашиш бўйича чора-тадбирлар режасини ишлаб чиқиб, тасдиқласин.</p>	2021 йил 30 ноябрь	<p>Вазир ўринбосари (Қ.Юлдашев), Вазир ўринбосари (М.Рузметов), Геоахборот технологияларини ривожлантириш бошқармаси (Т.Машанпин)</p>

Т/р	Қарор банди ва топшириқлар мазмуни	Ижро мuddаги	Масъуллар
5.	<p>7-банд. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ш.М.Ғаниев, қишлоқ хўжалиги вазири Ж.А.Ходжаев, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва туманлар ҳокимлари:</p> <p>Ер участкалари ажратилган деҳқон хўжаликлари томонидан боғ ва экинларнинг ўз мuddатида экилиши ва парвариш қилинишига кўмаклашиш бўйича ишларни манзилли ташкил этиш;</p> <p>ажратилган ер майдонларининг тупроқ шароити, ер балл бонитети, сув билан таъминланганлик даражаси, ҳудуд аҳолисининг тажрибасидан келиб чиққан ҳолда “Бир ҳудуд – бир маҳсулот” тамойили асосида маҳсулот етиштиришга асосий эътибор қарагиш;</p> <p>ер майдонларида зарур агротехник тадбирларни бажариш, ўғит ва сув билан таъминлаш, инфратузилма объектларини яратиш учун зарур шарт-шароитларни яратиш;</p> <p>ер майдонларида зараркунандалар ҳамда касалликлар тарқалишининг олдини олиш мақсадида тизимли кузатувларни ташкил этиб, деҳқон хўжаликларига боғ ва экинларни ҳимоя қилиш ишларини ўз вақтида бажаришда амалий ёрдам кўрсатиш;</p> <p>деҳқон хўжаликлари билан агросаноат кластерлари, тайёрлов, қайта ишлаш ва экспортёр корхоналари (кейинги ўринларда – тадбиркорлик субъектлари) ўртасида кооперация алоқаларини ташкил этишга алоҳида эътибор қарагиш;</p>	2022-2025 йиллар давомида	<p>“Агросаноатни рақамлаштириш маркази” ДМ (С.Алимов), Ер, сув ресурсларидан самарали фойдаланиш ва метрология бош бошқармаси (А.Жўраев)</p> <p>Вазирнинг биринчи ўринбосари (Ш.Тешаев), Вазир ўринбосари (М.Рузметов), Вазир ўринбосари (А.Асамов), Вазир ўринбосари (А.Тўраев), Мева-сабзавотчилик, узумчилик, полизчилик ва картошкачиликни ривожлантириш бошқармаси (Ф.Қирғизбоев), Озиқ-овқат sanoатини ривожлантириш бошқармаси (О.Пирмонов), “Уруғчиликни ривожлантириш маркази” ДУК (Ш.Мамажанов), Ўсимликларни ҳимоя қилиш</p>

Т/р	Қарор банди ва топшириқлар мазмуни	Ижро мuddати	Масъуллар
	<p>деҳқон хўжаликлари ва улар билан кооперация асосида иш ташкил этган тадбиркорлик субъектлари ўртасида уруғлик, кўчат, минерал ўғит ва кимёвий воситалар етказиб бериш, зарурий агротехник хизматлар кўрсатиш ишларини ташкил этишда шартномавий муносабатларни ривожлантиришга кўмаклашиш;</p> <p>қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини йиғиш, ташиш, сақлаш, қайта ишлаш ва сотишнинг барча босқичларини қамраб олган кичик агрологистика марказлари фаолиятини йўлга қўйиш чораларини кўрсин.</p>		<p>ва агрокимё бошқармаси (С.Пирнапасов), Қишлоқ хўжалиги экинларини етиштириш агротехнологияси бош бошқармаси (З.Артиқов), Қишлоқ хўжалигини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, молиявий ва шартномавий муносабатларни ривожлантириш бош бошқармаси (И.Жўраев), Ер, сув ресурсларидан самарали фойдаланиш ва метрология бош бошқармаси (А.Жўраев)</p>
6.	<p>8-банд. Молия вазирлиги (Т.А.Ишметов) ва Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ж.А.Ходжаев) Халқаро молия институтларидан жалб қилинган қарзнинг 100 миллион АҚШ доллари эквиваленти миқдоридаги маблағларни тижорат банкларига миллий валютада 3 йил имтиёзли давр билан 10 йил муддатга йиллик 10 фоиз ставкада жойлаштирсин.</p> <p>Белгилаб қўйилсинки, Молия вазирлиги томонидан тижорат банкларига жойлаштирилган маблағлар мазкур қарорга асосан деҳқон хўжаликларига ажратиладиган кредитлар бўйича гаров таъминоти сифатида</p>	2022 йил ва келгуси йиллар давомида	<p>Вазир ўринбосари (Ш.Мирзаев), Вазир маслаҳатчиси (А.Шукуров), Инвестицияларни жалб қилиш ва мониторинг бош бошқармаси (Ғ.Ғаниев),</p>

Т/р	Қарор банди ва топшириқлар мазмуни	Ижро мuddати	Масъуллар
	қабул қилинади.		Қишлоқ хўжалигини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, молиявий ва шартномавий муносабатларни ривожлантириш бош бошқармаси (И.Жўраев)
7.	<p>12-банд. Республика ишчи гуруҳи (Ж.А.Ходжаев), Боғдорчилик ва иссиқхона хўжалигини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан: йигирма кун муддатда ҳар бир ҳудуд учун камида 10 тадан малакали тренер-консультантларни тайёрлаш бўйича дастур ва уларни танлаб олиш бўйича талабларни ишлаб чиқсин;</p> <p>бир ой муддатда деҳқон хўжаликлари учун қисқа муддатли интенсив ўқув курсларини ташкил этиш дастурини ишлаб чиқсин ва ҳар бир туманларда режа-график асосида ушбу ўқув курсларнинг ташкил этилишини таъминласин;</p> <p>қишлоқ хўжалигидаги янги илмий ёндашувлар, мавжуд халқаро тажриба ва деҳқон хўжалиklarининг фаолиятини ўрганиш натижасида аниқланаётган масалаларни инobatга олган ҳолда уларга яқиндан, шу жумладан Интернет тармоғи орқали доимий тарзда маслаҳат бериш тизимини йўлга қўйсин.</p>	2021 йил 13 декабрь	Вазир ўринбосари (А.Тўраев), Боғдорчилик ва иссиқхона хўжалигини ривожлантириш агентлиги (Х.Каримов)
8.	<p>16-банд. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ж.А.Ходжаев) Фавқулодда вазиятлар вазирлиги (А.Х.Қўлдошев) билан бирга Худудларга чиққан ҳолда деҳқон хўжалиklarига ажратилаётган ерларга табиий ва техноген офатлар эҳтимолий таъсирларни аниқлаш ҳамда ушбу таъсирларни юмшатиш юзасидан фавқулодда ҳаракатлар режасини тасдиқласин ҳамда фавқулодда ҳолатларда экинларни ҳимоя қилиш чораларини кўрсин.</p>	доимий	Вазирнинг биринчи ўринбосари (Ш.Тешаев), Вазир ўринбосари (М.Рузметов), Қишлоқ хўжалиги экинларини етиштириш агротехнологияси

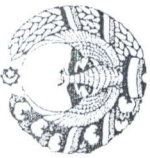
Т/р	Қарор банди ва топириқлар мазмуни	Ижро муддати	Масъуллар
9.	<p>17-банд. Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги:</p> <p>Ички ва ташқи бозорларни доимий равишда ўрганиб борган ҳолда барқарор талабга эга бўлган маҳсулотларнинг рўйхати ва ҳажми юзасидан маълумотлар базасини шакллантириш, ҳар ойда янгилаб бориш ҳамда ушбу маълумотларни оммавий ахборот воситалари ва интернет тармоғидан кенг фойдаланган ҳолда аҳолига мунтазам равишда етказиб бориш;</p> <p>ҳудудларда деҳқон хўжаликлари томонидан ўзи етиштирган маҳсулотини қайта ишлаш истагида бўлган оилаларга харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун замонавий мини-технология ва бошқа ускуналарнинг тақдимотларини ўтказиш ва сотиб олишга кўмаклашиш бўйича аниқ чора-тадбирларни амалга оширсин.</p>		<p>бош бошқармаси (З.Артиқов), Ер, сув ресурсларидан самарали фойдаланиш ва метрология бош бошқармаси (А.Жўраев), Қишлоқ хўжалигини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, молиявий ва шартномавий муносабатларни ривожлантириш бош бошқармаси (И.Жўраев)</p> <p>Вазир ўринбосари (А.Асамов), Тўғридан-тўғри инвестициялар, ташқи ва ички савдо бошқармаси (Ш.Толипов) “Агросаноатни рақамлаштириш маркази” ДМ (С.Алимов), Вазирнинг матбуот қотиби (Н.Ходжаева), Озиқ-овқат саноатини ривожлантириш бошқармаси (О.Пирмонов)</p>

Т/р	Қарор банди ва топшириқлар мазмуни	Ижро муддати	Масъуллар
10.	<p>19.1-банд. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ж.А.Ходжаев) икки ой мuddатда:</p> <p>Очиқ электрон танлов асосида ажратилган ерларда амалга ошириладиган лойиҳаларни комплекс мониторинг қилиш, шу жумладан ажратилган ер майдонининг ҳолати, зарур агротехник тадбирлар, экинларни химоя қилиш ва ўғитлаш ишларининг ўтказилиши, маҳаллий ҳокимлик томонидан зарур инфраузуилма билан таъминланганлиги, ер балл бонитети, экиладиган маҳсулотнинг униб чиқиши, ҳосилдорлик, табиат омиллари таъсири ва бошқа индикаторларга асосан ижарачиларни таснифлаш (“яхши”, “ўрта”, “ёмон”) тартибини назарда тутган ҳолда қишлоқ хўжалиги экинлари мониторингини юритиш тартиби тўғрисидаги қарор лойиҳасини Вазирлар Маҳкамасига киритсин.</p>	2022 йил 23 январь	Вазир ўринбосари (М.Рузметов), Ер тузиш ва ер муносабатларини тартибга солиш бошқармаси (О.Соатов), Қишлоқ хўжалиги экинлари ва ерларини мониторинг қилиш бошқармаси (А.Эргашев)
11.	<p>19.2-банд. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ж.А.Ходжаев) икки ой мuddатда:</p> <p>Қонунчиликка мазкур қарордан келиб чиқадиган ўзгартириш ва қўшимчалар тўғрисидаги таклифларни Вазирлар Маҳкамасига киритсин.</p>	2022 йил 23 январь	Юридик бошқарма (А.Худаяров)

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
КИШЛОК ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ
ХУЖАТЛАР ТАҚСИМОТ ВАРАҚАСИ

Ўзбекистон Президентининг 2021-йил 23-ноябрда

АҚ - 20 - сон

Қарорнинг ширини тавсиялам Тўғрисида

(хужжатини номи)

2021 йил "24" ноябр

266 -сон

Т/Р	Қимга ва касрга	Нусха сони	Имзо
1	ВАЗИР		
2	Вазир ёрдамчиси		
3	Вазирнинг матбуот котиби		
4	Вазирнинг ижроия аппарати		
5	Ижро ингизом бўлими		
6	Ингема-ахборот хизмати		
7	Протокол хизмати		
8	Девонхона		
9	Юридик бошқарма	✓	
10	Ходимлар билан ишлаш бошқармаси		
11	Ходимларни танлаш ва баҳолаш бўлими		
12	Меҳнат муносабатлари ва ходимлар ҳисобини юритиш бўлими		
13	Молчиликни, бухгалтерия ҳисоби ва ҳисоботи бошқармаси		
14	Молчилик бўлими		
15	Бухгалтерия ҳисоби ва ҳисоботи шўъбаси		
16	Статистика таҳлил бошқармаси		
17	Ички аудит ва қўлланма нозорат бошқармаси		
18	Ички аудит бўлими		
19	Қўлланма нозорат бўлими		
20	Ишлар бошқармаси		
21	Маҳсус бўлим		
22	Мурожаатлар билан ишлаш бўлими		
23	Қишлоқ хўжалиги ерларини муҳофаза қилиш бўйича давлат нозоратини амалга ошириш бошқармаси		
24	II-ВАЗИРНИНГ БИРИНЧИ УРИНБОСАРИ	✓	
25	Пахтачилик бошқармаси	✓	
26	Ғаллачилик бошқармаси	✓	
27	Усимликларнинг ҳимоя қилиш ва янгиликларни бошқармаси	✓	
28	Деривор ва зирвор ўсимликларни ривожлантириш бошқармаси		
29	Қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва техника молеризациялаш бошқармаси		
30	Техник дўққис дои ва мойи экинлари ҳамда чорвачиликнинг озуқа базисини ривожлантириш бошқармаси	✓	
31	III-ВАЗИР УРИНБОСАРИ		
32	Агротехника ва технологияларни ривожлантириш бошқармаси		
33	"Электрон ҳуқуқ" тизимини жорий этиш бўлими		

34	1 соҳаборот технологияларини ривожлантириш бошқармаси	✓
35	Ер ахборот базисини яратиш бўлими	
36	II-ВАЗИР УРИНБОСАРИ	
37	Қишлоқ хўжалигини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, молчилик ва шартномавий муносабатларни ривожлантириш бош бошқармаси	✓
38	Давлат томонидан қўллаб-қувватлаш бошқармаси	
39	Молчилик ва шартномавий муносабатларни ривожлантириш бошқармаси	
40	Агротехнологияларни ривожлантириш бошқармаси	
41	V-ВАЗИР УРИНБОСАРИ - ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА БИЛИМ ВА ИННОВАЦИЯЛАР МЕНДЛИК МАРКАЗИ БОШ ДИРЕКТОРИ	
42	Қишлоқ хўжалигида билим ва инновациялар тизимини ривожлантириш бошқармаси	✓
43	VI-ВАЗИР УРИНБОСАРИ	
44	Ер, сув ресурсларидан самарали фойдаланиш ва метрология бош бошқармаси	
45	Қишлоқ хўжалигида ер ва сув ресурсларидан самарали фойдаланиш концепциясини амалга ошириш бошқармаси	✓
46	Қишлоқ хўжалиги экинларини оқилona жойлаштириш бўлими	
47	Қишлоқ хўжалиги экинлари ва ерларини мониторинг қилиш бошқармаси	✓
48	Қишлоқ хўжалиги экинларини: сувга бўлган талабни аниқлаш ва метрология бўлими	✓
49	Ер тузиш ва ер муносабатларини тартибга солиш бошқармаси	✓
50	VII-ВАЗИР УРИНБОСАРИ - ОЗИҚ-ОВҚАТ САНОАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ БОШ БОШҚАРМАСИ БОШЛИГИ	✓
51	Озиқ-овқат санотини ривожлантириш бош бошқармаси	✓
52	Озиқ-овқат санотини ривожлантириш бошқармаси	
53	Агротехнология марказларини ташкил этиш ва инфратузилмани ривожлантириш бошқармаси	✓
54	Мева сабзавотчилик, узумчилик, поличилик ва картошкачиликни ривожлантириш бошқармаси	
55	Богдорчилик ва узумчилик бўлими	
56	Сабзавотчилик, картошкачилик ва поличилик бўлими	
57	Органик ишлаб чиқариш ва мақбул қишлоқ хўжалиги амалиётини ривожлантириш бошқармаси	
58	Инвестицияларни жалб қилиш ва мониторинг бош бошқармаси	✓
	Халқаро молчи институтлари иштирокидаги инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш бошқармаси	
59	Тўғридан тўғри инвестициялар, ташки ва ички савдо бошқармаси	
60	VIII-ВАЗИРНИНГ МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ИШЛАР САМАРАДОРЛИгини ошириш, давлат тили тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилишини таъминлаш масалалари бўйича МАСЛАХАТЧИСИ	
61	IX-ВАЗИРНИНГ ИҚТИСОДИЙ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ИНВЕСТИЦИЯЛАР МАСАЛАЛАРИ БУ ЙИЧА МАСЛАХАТЧИСИ	
62	Стратегик ривожлантириш ва халқаро ҳамкорликни мувофикаштириш бош бошқармаси	
63	Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мувофиқлашган стратегиясини амалга ошириш бошқармаси	
64	Халқаро алоқалар бошқармаси	
65	Ташкил бегараз қўмақ маблагларини жалб қилиш ва мувофикаштириш бошқармаси	

ТИВИМ ТАШКИЛОТЛАР		
66	Агроекологик рақамлаштириш маркази	✓
67	Тошкент давлат аграр унiversitetи	
68	“Қишлоқ хўжалигини стандартиштириш маркази” давлат унитар корхонаси	
69	“Мазмунрий-хўжалик хизмати” давлат муассасаси	
70	Қишлоқ хўжалиги эканлари навларини синаш маркази	
71	Вазирлик Қасаба уюшмаси	
72	Қишлоқ хўжалигида bilim ва инновациялар миллий маркази	✓
73	Уруғчиликни ривожлантириш маркази	✓
74	Боғдорчилик ва иссиқхона хўжалигини ривожлантириш агентлиги	
75	Қишлоқ хўжалиги техникаси ва технологияларини сертифицирлаш ва синаш маркази	
76	Ўзбекистон Республикаси Агроекологик мажмуи ва озик-овқат таъминоти соҳаидаги лойиҳаларни амалга ошириш агентлиги	
77	“Қимелаштириш ва ўсимликларни химоя қилиш воситаларни синовдан ўтказиш ва рўйхатга олиш бўйича давлат комиссияси ишчи органи” давлат унитар корхонаси	
78	“Қимелаштириш ва ўсимликларни химоя қилиш воситаларни синовдан ўтказиш ва рўйхатга олиш бўйича давлат комиссияси ишчи органи” давлат унитар корхонаси	
79	Дупрок таркиби ва репозиторийси сифат таҳлилий маркази	
80	“Ўздаверлоийха” давлат илмий-лоийхалаш институти	✓

Тақсимотни тузди: Ер суб ресурсларидан Самарани

рейсоложиши Боки Бомбарманови А.Махаммадиев

2021 йил “24” ноябр

нусхада

Ҳасиб
(001/20)

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING QARORI

2021 yil «23» noyabr

№ ПҚ-20

Мева-сабзавотчилик ва узумчиликда оилавий тадбиркорликни ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида деҳқон хўжалиklarининг улушини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида

Сўнги йилларда қишлоқ хўжалигини ислох қилиш ва соҳага бозор механизmlарини жорий этиш борасида изчил чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Бугунги кунда республикамизда етиштирилаётган **80 турдан** ортиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари дунёнинг **66** та мамлакатига экспорт қилинмоқда. Бунда, мева-сабзавотлар ва дуккакли маҳсулотларнинг экспорт ҳажми **2016** йилдан **2021** йилга қадар қарийб **2 баробарга** ошган.

Шу билан бирга, пахта ва ғалладан қиққартирилаётган ер майдонларида богдорчилик, узумчилик, полиз ва сабзавотчилик, дуккакли ва мойли экинлари етиштириш соҳасида экспортбоп қишлоқ хўжалиги экинлари экишни кўлайтириш, шунингдек, аҳолининг кенг қатламларини жалб қилиш орқали ушбу ерлардан самарали фойдаланиш тизимини яратиш эвазига тармоқда кўшимча ўсишга эришишда илмий асосланган ёндашув ва ўрганишларни инobatга олиш тақозо этилмоқда.

Жумладан, ҳисоб-китобларга кўра **1 гектар** майдонда етиштирилган пахта хомашёсига нисбатан **узумдан 7 баравар, гилосдан 6 баравар, ёнғоқдан 5 баравар** кўп даромад олиш ҳамда ушбу ерларда оилавий тадбиркорлик доирасида кичик интенсив богдорчилик, узумчилик, полиз, дуккакли, мойли экинлар, картошка етиштириш ва сабзавотчилик лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш орқали **“Темир дафтар”, “Аёллар дафтари”** ва **“Ёшлар дафтари”**да рўйхатда турган эхтиёмжанд оилаларнинг даромадли меҳнат билан бандлигини таъминлаш бўйича катта имконият мавжуд.

Аҳолининг даромад топишга қаратилган тадбиркорлик ташаббусларини молиявий қўллаб-қувватлаш, аҳолига аграр тармоқда ўз бизнесини ташкил этишга кўмаклашиш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштиришда деҳқон хўжалиklarининг улушини ошириш ва қишлоқ хўжалигини диверсификациялаш орқали озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш мақсадида:

1. Вазирлар Маҳкамаси, Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қиққартириш вазирлиги, **Қишлоқ хўжалиги вазирлиги**, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимлиklarининг:

Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда фермер хўжалиklари ва кластерлар фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалладан қиққартирилган **200 минг гектар** экин майдонларини **2022–2025** йилларда **1–1.13-иловаларга** мувофиқ босқичма-босқич захирага қайтариш;

захирага қайтарилган ер майдонларини деҳқон хўжалиги ташкил этган ҳолда сабзавотчилик, полиз, дуккакли, мойли экинлар, картошка етиштириш каби лойиҳаларни амалга ошириш **учун фуқароларга 0,10 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамларда** очиқ электрон танлов орқали **10** йилга ижарага бериш тўғрисидаги таклифлари қабул қилинсин.

2. Белгилансинки:

қишлоқ хўжалиги мақсадлари, шу жумладан деҳқон хўжалигини юритиш учун ер участкаларини ижарага бериш бўйича материاللарни тўплаш, кўриб чиқиш, уларни ваколатли органлар ва ташкилотлар билан келишиш **“E-UJARA”** ахборот тизими орқали амалга оширилади;

қишлоқ хўжалиги мақсадлари, шу жумладан деҳқон хўжалигини юритиш учун ер участкалари **“E-AUKSION”** электрон савдо платформасида очиқ электрон танлов ўтказиш орқали ижарага берилади, бундан Ер кодексига мувофиқ ер участкаларини Вазирлар Маҳкамаси томонидан ижарага бериш ҳоллари мустасно;

деҳқон хўжалиги юритиш учун ер участкаларини очиқ электрон танлов орқали ижарага беришда ўз томорқасида мева-сабзавотчилик, полиз маҳсулотларини етиштириш ва узумчиликда яхши натижаларга эришган, ушбу соҳалардан бирида таянч мутахассисликка эга бўлган фуқароларга, **“Темир дафтар”, “Аёллар дафтари”** ва **“Ёшлар дафтари”**да рўйхатда турган эхтиёмжанд оилаларга алоҳида устуворлик берилади.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, туманлар ва шаҳарлар ҳокимлиklари **Қишлоқ хўжалиги вазирлиги** (Ж.А.Ходжаев) ва Кадастр агентлиги (Ф.К.Умаров) билан биргаликда:

2021 йил 31 декабрга қадар туманлар (шаҳарлар) ҳисобидаги бўш турган ва захирадаги қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкаларининг давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказилишини;

мазкур қарорга 1–1.13-иловаларда кўрсатилган ер майдонлари тегишли йилдаги ҳосил йиғиб олингандан кейин туман (шаҳар) ҳокимликларининг захирасига белгиланган тартибда қайтарилиши ва давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказилишини;

захирага олинган ер участкаларини давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказиш ишлари туман (шаҳар) ҳокимликлари буюртмасига асосан амалга оширилишини ҳамда туман (шаҳар) маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан молиялаштирилишини;

Давлат мулки сифатида давлат рўйхатидан ўтказилган ер майдонларининг 0,10 гектардан 1,0 гектаргача бўлган ҳамжларда лотларга ажратилиб, бир ой ичда очиқ электрон танловга қўйилишини;

ер тўғрисидаги қонунчилик ва ижара шартномаси талаблари бажарилмаганда, жумладан ижарага берилган ер участкасидан оқилона фойдаланилмаганда ерга бўлган ҳуқуқ Ер кодекси ва “Деҳқон хўжалиги тўғрисида”ги Қонунга асосан бекор қилиниши ҳақида деҳқон хўжаликлари орасида тушунтириш ишлари олиб борилишини таъминласин.

Мазкур топшириқ ижросини ўз вақтида таъминламаган туман (шаҳар) ҳокимлари қонунчиликда белгиланган тартибда жавобгарликка тортилиши ҳақида огоҳлантирилсин.

4. Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддатда:

Деҳқон хўжалигини юритиш учун ер участкаларини ижарага беришнинг маъмурий регламенти;

Юридик шахсларга қишлоқ хўжалиги мақсадлари учун ер участкаларини ижарага беришнинг маъмурий регламенти;

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкаларини иккиламчи ижарага бериш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқласин.

5. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ж.А.Ходжаев) Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги (Ш.Ҳ.Шерматов) билан биргаликда бир ой муддатда “Е-IJARA” ахборот тизимини ишга туширсин.

Давлат активларини бошқариш агентлиги (А.Ж.Ортиқов) “E-AUKSION” электрон савдо платформасида очиқ электрон танловларни ташкил этиш учун зарур техник имкониятларни яратсин.

6. “E-IJARA” ахборот тизимига интеграция қилиш орқали идораларо электрон маълумотлар алмашинуви йўлга қўйиладиган вазирлик ва идоралар рўйхати 2-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ж.А.Ходжаев) Давлат активларини бошқариш агентлиги (А.Ж.Ортиқов) билан биргаликда бир ҳафта муддатда мазкур қарорга 2-иловада кўрсатилган вазирлик ва идоралар ўртасида тегишли маълумотларни алмашиш бўйича чора-тадбирлар режасини тасдиқласин.

7. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ш.М.Ғаниев, қишлоқ хўжалиги вазири Ж.А.Ходжаев, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, вилоятлар ва туманлар ҳокимлари:

ер участкалари ажратилган деҳқон хўжаликлари томонидан боғ ва экинларнинг ўз муддатида экилиши ва парвариш қилинишига кўмаклашиш бўйича ишларни манзилли ташкил этсин;

ажратилган ер майдонларининг тупроқ шароити, ер балл бонитети, сув билан таъминланганлик даражаси, ҳудуд аҳолисининг тажрибасидан келиб чиққан ҳолда “Бир ҳудуд – бир маҳсулот” тамойили асосида маҳсулот етиштиришга асосий эътибор қаратсин;

ер майдонларида зарур агротехник тадбирларни бажариш, ўғит ва сув билан таъминлаш, инфратузилма объектларини яратиш учун зарур шарт-шароитларни яратсин;

Ўсимликлар карантини ва ҳимояси агентлиги (И.К.Эргашев) билан биргаликда ер майдонларида зараркунандалар ҳамда касалликлар тарқалишининг олдини олиш мақсадида тизимли кузатувларни ташкил этиб, деҳқон хўжаликларига боғ ва экинларни ҳимоя қилиш ишларини ўз вақтида бажаришда амалий ёрдам кўрсатсин;

Деҳқон хўжаликлари билан агросаноат кластерлари, тайёрлов, қайта ишлаш ва экспорт қилувчи корхоналар (кейинги ўринларда – тадбиркорлик субъектлари) ўртасида кооперация алоқаларини ташкил этишга алоҳида эътибор қаратсин;

Деҳқон хўжаликлари ва улар билан кооперация асосида иш ташкил этган тадбиркорлик субъектлари ўртасида уруғлик, кўчат, минерал ўғит ва кимёвий воситалар етказиб бериш, зарурий агротехник хизматлар кўрсатиш ишларини ташкил этишда шартномавий муносабатларни ривожлантиришга кўмаклашсин;

қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини йиғиш, ташиш, сақлаш, қайта ишлаш ва сотишнинг барча босқичларини қамраб олган кичик агрологистика марказлари фаолиятини йўлга қўйиш чораларини кўрсин.

8. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ж.А.Ходжаев) Молия вазирлиги (Т.А.Ишметов) билан биргаликда Халқаро молия институтларидан жалб қилинган қарзнинг **100 миллион АҚШ доллари эквиваленти** миқдоридаги маблағларни тижорат банкларига миллий валютада 3 йил имтиёзли давр билан 10 йил муддатта йиллик 10 фоиз ставкада жойлаштирсин.

Белгилаб қўйилсинки, тижорат банкларига жойлаштирилган маблағлар мазкур қарорга асосан ажратиладиган кредитлар бўйича гаров таъминоти сифатида қабул қилинади.

9. Кредит маблағлари “Ҳар бир оила – тадбиркор” дастури шартлари асосида тижорат банклари томонидан **деҳқон ва фермер хўжаликлари, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчи бошқа корхоналарга** ер майдонида кичик интенсив боғдорчилик, узумчилик, сабзавотчиликни ривожлантириш, полиз, дуккакли, мойли экинлар ва картошка етиштириш учун қуйидаги шартларда тақдим этилиши белгилансин:

ҳар бир лойиҳа миллий валютада 100 миллион сўмдан ошмаган миқдорда йиллик 14 фоиз ставкада молиялаштирилади;

кредитлар кичик интенсив **боғдорчилик ва узумчиликка** 3 йилгача имтиёзли давр билан 7 йилдан кўп бўлмаган муддатга, **полиз, дуккакли, мойли экинлар, картошка етиштириш ва сабзавотчиликка** 6 ойгача имтиёзли давр билан 2 йилгача муддатга ажратилади;

кредит таъминоти сифатида кредитнинг қайтмаслик хатаридан сўғурта қилиш полиси тақдим этилади;

кредитлар деҳқон хўжаликларига янги жорий этилаётган ҳоқим ёрдамчиларининг ёзма тавсиясига асосан ажратилади.

10. Белгилансинки, мазкур қарорга асосан **ажратиладиган кредит маблағлари** унинг белгиланган умумий миқдори (100 миллион сўм) доирасида кредит олувчилар томонидан ўз бизнес-режалари асосида, шу жумладан:

ижарага олинган ёки ўз эгаллигида бўлган ер майдонида мазкур қарор билан белгиланган йўналишдаги лойиҳаларни амалга ошириш тўғрисида Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги “Агросервис оператор” ДУК ёки бошқа салоҳиятли ихтисослашган ташкилот билан тузилган шартномаларга мувофиқ **“гайёр ҳолда”** топшириш тамойили асосида бажарилган ишларга ҳақ тўлаш учун;

кичик интенсив боғдорчилик, узумчилик, полиз, дуккакли, мойли экинлар, картошка етиштириш ва сабзавотчиликда **сув тежайдиган технологияларни** жорий қилиш, сифатли кўчатлар, уруғликлар, минерал ўғитлар, кимёвий ва биологик препаратлар, қишлоқ хўжалиги техникалари (экиш сеялқалари, ишлов бериш ва йиғиб олиш агрегатлари) харид қилиш учун;

олинган кредитнинг қайтмаслик хатаридан сўғурта қилиш бўйича **сўғурта мукофоти** тўловини амалга ошириш учун фойдаланилиши мумкин.

11. Давлат активларини бошқариш агентлиги (А.Ж.Ортиқов) тижорат банкларига “E-AUKSION” ахборот тизими орқали ижарага берилган ер майдони, танлов фолибининг лойиҳа бўйича олган мажбуриятлари тўғрисидаги маълумотларни текшириш учун техник имкониятлар яратилишини таъминласин.

12. **Деҳқон хўжаликлари учун қисқа муддатли интенсив ўқув курсларини ташкил этиш бўйича республика ишчи гуруҳи** (кейинги ўринларда – Республика ишчи гуруҳи) тузилсин ва унинг таркиби 3-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Кичик интенсив боғдорчилик, узумчилик, полиз, дуккакли, мойли экинлар, картошка етиштириш ва сабзавотчилик йўналишларида, шунингдек, очик электрон танловда иштирок этиш бўйича малакали тренер-консультантларни тайёрлаб, улар ёрдамида **деҳқон хўжаликлари** учун қисқа муддатли интенсив ўқув курсларини ташкил этиш Республика ишчи гуруҳининг асосий вазифаси ҳисоблансин.

Республика ишчи гуруҳи (Ж.А.Ходжаев) **Боғдорчилик ва иссиқхона хўжалигини ривожлантириш жамғармаси** маблағлари ҳисобидан:

йигирма кун муддатда ҳар бир ҳудуд учун камида 10 нафардан малакали тренер-консультантларни тайёрлаш бўйича дастур ва уларни танлаб олишга доир талабларни ишлаб чиқсин;

бир ой муддатда деҳқон хўжаликлари учун **қисқа муддатли интенсив ўқув курсларини** ташкил этиш дастурини ишлаб чиқсин ва ҳар бир туманда режа-график асосида ушбу ўқув курсларининг ташкил этилишини таъминласин;

қишлоқ хўжалигидаги янги илмий ёндашувлар, мавжуд халқаро тажриба ва деҳқон хўжалиklarининг фаолиятини ўрганиш натижасида аниқланаётган масалаларни инobatта олган ҳолда, уларга яқиндан, шу жумладан Интернет тармоғи орқали **домий тарзда маслаҳат бериб бориш** тизимини йўлга қўйсин.

13. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 28 июлдаги “Уzumчиликни ривожлантиришда кластер тизимини жорий этиш, соҳага илғор технологияларни жалб қилишни давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ–5200-сон қарорига асосан Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда ташкил этилган uzumчиликни ривожлантириш бўйича доимий лойиҳа офислари **Интенсив боғдорчилик, uzumчилик ва сабзавотчиликни ривожлантириш бўйича доимий лойиҳа офислари** (кейинги ўринларда – лойиҳа офислари) деб қайта номлансин.

Белгилансинки:

лойиҳа офисларининг боғдорчилик ва сабзавотчиликни ривожлантириш бўйича фаолияти **Боғдорчилик ва иссиқхона хўжалигини ривожлантириш агентлиги** томонидан бошқарилади;

ҳар бир лойиҳа офисига Боғдорчилик ва иссиқхона хўжалигини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан боғдорчилик ва сабзавотчилик ривожланган давлатлардан малакали мутахассислар жалб қилинади.

Лойиҳа офисларига қуйидаги қўшимча вазифалар юклатилсин:

интенсив усулда, шу жумладан кластер ва кооперация усулида боғлар, сабзавотчилик майдонларини ташкил этиш;

ажратилаётган ер майдонларида ташаббускорлар томонидан интенсив боғлар, сабзавотчилик майдонлари барпо этилишини мониторинг қилиш ҳамда қўчатларни экиш бўйича тавсиялар бериш;

интенсив боғлар барпо этишга яроқли ер участкаларини танлаш, уларнинг очиқ электрон танловга чиқарилишини ташкил этиш;

интенсив боғлар ва сабзавотчилик майдонларига қўчатлар, минерал ўғитлар етказиб бериш, агрохизматлар кўрсатиш, маҳсулотни сотишни ташкил этишга қўмаклашиш.

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги бир ой муддатда мавжуд штатлар доирасида Боғдорчилик ва иссиқхона хўжалигини ривожлантириш агентлигининг ҳудудий бўлимларини очиш бўйича қарор лойиҳасини киритсин.

14. Давлат солиқ қўмитаси (Ш.Д.Кудбиев), Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги (Н.Б.Хусанов) янги жорий этилаётган ҳоким ёрдамчилари билан бирга мазкур қарор доирасида ажратилган ер участкалари, кредит ресурслари ҳисобига доимий ва барқарор даромад манбаига эга бўлган фуқароларга қонунчиликда белгиланган тартибда ўзини ўзи банд қилган шахс сифатида рўйхатдан ўтишда қўмаклашин.

15. Молия вазирлиги (Т.А.Ишметов) суғурта компаниялари ва тижорат банклари билан биргаликда икки ой муддатда:

қишлоқ хўжалиги соҳасида халқаро суғурта амалиётидан келиб чиқиб, суғурта ташкилоти томонидан амалга оширилаётган лойиҳалар бўйича кредит қайтмаслик хатарини келтириб чиқарувчи барча иқтисодий тенденциялар, бошқарув ва табиат таъсири билан боғлиқ омиллар қамраб олинishi, ушбу омилларни тўлиқ мониторинг қилиш ҳамда мазкур кредитлар бўйича **суғурта ҳодисаси рўй берганда тижорат банкларининг биринчи талабига мувофиқ** мавжуд қарздорлик (жумладан, ҳосил олинмаган давр учун мавсумий қарздорлик) тўлаб берилишини назарда тутувчи соддалаштирилган тартибни;

мазкур қарор билан белгиланган йўналишларда ажратилган кредитлар бўйича суғурта қопламалари (товонлари) тўланиши натижасида уларнинг умумий миқдори суғурта компанияси ўз капиталининг муайян миқдоридан ошган тақдирда, суғурта компаниясининг зарарини Молия вазирлиги томонидан Давлат бюджетни маблағлари ва қонунчилик билан тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан қоплаб бериш механизминини жорий этиш бўйича ҳукумат қарори лойиҳасини киритсин.

16. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ж.А.Ходжаев) Фавқулодда вазиятлар вазирлиги (А.Х.Қўлдошев) билан биргаликда ҳудудларга чиққан ҳолда деҳқон хўжаликларига ажратилаётган ерларга табиий ва техноген офатларнинг эҳтимолий таъсирларини аниқлаш ҳамда ушбу таъсирларни юмшатиш юзасидан фавқулодда ҳаракатлар режасини тасдиқласин ҳамда фавқулодда ҳолатларда экинларни ҳимоя қилиш чораларини кўрсин.

17. Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги (Л.Ш.Кудратов), Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ж.А.Ходжаев):

ички ва ташқи бозорларни доимий равишда ўрганиб борган ҳолда барқарор талабга эга бўлган маҳсулотларнинг рўйхати ва ҳажми юзасидан маълумотлар базасини шакллантириш, ҳар ойда янгиллаб бориш ҳамда ушбу маълумотларни оммавий ахборот воситалари ва Интернет тармоғидан кенг фойдаланган ҳолда аҳолига мунтазам равишда етказиб бериш;

ҳудудларда деҳқон хўжаликлари томонидан ўзи етиштирган маҳсулотини қайта ишлаш истагида бўлган оилаларга харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун замонавий мини-технология ва бошқа ускуналарнинг тақдимотларини ўтказиш ва сотиб олишга қўмаклашиш бўйича аниқ чора-тадбирларни амалга оширсин.

18. Давлат статистика қўмитаси (Б.А.Бегалов) 2020 йилдан бошлаб “Темир дафтар”, “Аёллар дафтари” ва “Ёшлар дафтари” да рўйхатда турган эҳтиёжманд оилаларга очик электрон танлов асосида ижарага берилган ер участкаларида етиштирилган маҳсулотлар ҳақидаги маълумотларнинг **расмий статистика ҳисоботларида** тўлиқ акс эттирилишини таъминласин.

19. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ж.А.Ходжаев) икки ой муддатда:

очик электрон танлов асосида ажратилган ерларда амалга оширилган **лойиҳаларни комплекс мониторинг қилиш**, шу жумладан ажратилган ер майдонининг ҳолати, зарур агротехник тадбирлар, экинларни ҳимоя қилиш ва ўғитлаш ишларининг ўтказилиши, маҳаллий ҳокимлик томонидан зарур инфратузилма билан таъминланганлиги, ер балл бонитети, экиладиган маҳсулотнинг униб чиқиши, ҳосилдорлик, табиат омиллари таъсири ва бошқа индикаторларга асосан ижарачиларни таснифлаш (“яхши”, “ўрта”, “ёмон”) тартибини назарда тутган ҳолда қишлоқ хўжалиги экинлари мониторингини юритиш тартиби тўғрисидаги қарор лойиҳасини;

қонунчилик ҳужжатларига мазкур қарордан келиб чиқадиган ўзгартириш ва қўшимчалар тўғрисидаги таклифларни Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

20. Ушбу қарорнинг ижросини самарали ташкил қилишга масъул ва шахсий жавобгар этиб қишлоқ хўжалиги вазири Ж.А.Ходжаев, молия вазири Т.А.Ишметов, иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирининг биринчи ўринбосари И.И.Норқўлов белгилансин.

Қарор ижросини муҳокама қилиб бориш, ижро учун масъул идоралар фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш Бош вазирнинг ўринбосарлари Ш.М.Ғаниев ва Ж.А.Қўқоров зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Ш.Мирзиёев

Тошкент шаҳри

Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда фермер хўжаликлари ва кластерлар фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган ерлар ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очик электрон танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер майдонларининг ҳажмлари

Т/р	Хўудлар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022–2025 йилларда			
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда	2025 йилда
1.	Қорақалпоғистон Республикаси	20 280	8 110	5 230	3 955	2 985
2.	Андижон вилояти	5 858	2 343	1 560	1 143	812
3.	Бухоро вилояти	14 950	5 979	3 690	2 916	2 365
4.	Жиззах вилояти	18 070	7 226	4 756	3 524	2 564
5.	Қашқадарё вилояти	25 590	10 234	6 452	4 991	3 913
6.	Навоий вилояти	19 560	7 823	5 109	3 814	2 814
7.	Наманган вилояти	11 100	4 439	2 865	2 165	1 631
8.	Самарқанд вилояти	15 760	6 303	4 311	3 073	2 073
9.	Сурхондарё вилояти	14 620	5 847	4 072	2 851	1 850
10.	Сирдарё вилояти	16 660	6 663	4 500	3 249	2 248
11.	Тошкент вилояти	13 830	5 531	3 904	2 698	1 697
12.	Фарғона вилояти	12 160	4 863	3 555	2 371	1 371
13.	Хоразм вилояти	11 600	4 639	3 437	2 262	1 262
Жами			80 000	53 441	39 012	27 585

Қорақалпоғистон Республикаси туманларида фермер хўжаликлари ва кластерлар фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган ерлар ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очиқ электрон танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер майдонларининг ҳажмлари

Т/р	Туманлар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022–2025 йилларда			
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда	2025 йилда
1.	Амударё	2 242	897,0	578,0	437,0	330,0
2.	Беруний	2 151	860,0	555,0	419,0	317,0
3.	Бўзатов	56	22,0	14,0	11,0	9,0
4.	Кегейли	1 086	434,0	280,0	212,0	160,0
5.	Мўйноқ	1 186	474,0	306,0	231,0	175,0
6.	Нукус	1 499	600,0	386,0	292,0	221,0
7.	Тахтакўпир	1 127	451,0	291,0	220,0	165,0
8.	Тўрткўл	181	72,0	47,0	35,0	27,0
9.	Тахياتош	1 408	563,0	363,0	277,0	205,0
10.	Хўжайли	321	128,0	83,0	63,0	47,0
11.	Чимбой	1 100	440,0	284,0	215,0	161,0
12.	Шуманай	2 738	1095,0	706,0	534,0	403,0
13.	Элликқалъа	1 071	428,0	276,0	209,0	158,0
14.	Қочликўл	1 106	442,0	285,0	216,0	163,0
15.	Қораўзак	1 024	410,0	264,0	200,0	150,0
16.	Қўнғирот	1 984	794,0	512,0	384,0	294,0
Жами		20 280	8 110	5 230	3 955	2 985

Андижон вилояти туманларида фермер хўжаликлари ва кластерлар фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган ерлар ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очиқ электрон танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер майдонларининг ҳажмлари

Т/р	Туманлар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022–2025 йилларда			
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда	2025 йилда
1.	Андижон	340	136	88	66	50
2.	Асака	400	160	106	78	56
3.	Балиқчи	700	280	186	137	97
4.	Бўстон	310	124	83	61	42
5.	Булоқбоши	98	39	26	19	14
6.	Жалакўдуқ	390	156	104	76	54
7.	Избоскан	830	332	221	162	115
8.	Марҳамат	800	320	213	156	111
9.	Олтинкўл	284	114	76	56	38
10.	Пахтаобод	300	120	80	59	41
11.	Улунор	420	168	112	82	58
12.	Хўжаобод	170	68	46	33	23
13.	Шаҳрихон	530	212	142	103	73
14.	Қўрғонтепа	286	114	77	55	40
Жами		5 858	2 343	1 560	1 143	812

Бухоро вилояти туманларида фермер хўжаликлари ва кластерлар
фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган
ерлар ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очиқ
электрон танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер майдонларининг
ҳажмлари

Т/р	Туман (шаҳар)лар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022–2025 йилларда			
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда	2025 йилда
1.	Бухоро	1 424	569	350	278	227
2.	Вобкент	1 426	570	349	278	229
3.	Жондор	1 491	596	370	291	234
4.	Когон	934	374	221	182	157
5.	Олот	1 631	652	390	318	271
6.	Пешкў	561	224	140	109	88
7.	Ромитан	1 285	514	320	251	200
8.	Шофиркон	1 407	563	350	274	220
9.	Қорақўл	1 467	587	370	286	224
10.	Қоровулбозор	1 648	659	410	321	258
11.	ғиждувон	1 636	654	410	320	252
12.	Бухоро ш.	40	17	10	8	5
Жами		14 950	5 979	3 690	2 916	2 365

Жиззах вилояти туманларида фермер хўжаликлари ва кластерлар
фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган
ерлар ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очиқ
электрон танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер
майдонларининг ҳажмлари

Т/р	Туманлар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022–2025 йилларда			
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда	2025 йилда
1.	Арнасой	300	120	80	59	41
2.	Бахмал	1 993	797	525	389	282
3.	Дўстлик	2 050	820	545	400	285
4.	Зафаробод	1 632	653	425	318	236
5.	Зомин	2 250	900	590	439	321
6.	Зарбдор	3 763	1 503	990	734	536
7.	Мирзачўл	812	325	215	158	114
8.	Пахтакор	371	148	98	72	53
9.	Фориш	1 207	483	315	235	174
10.	Ш.Рашидов	762	305	198	149	110
11.	Янгиобод	890	356	235	174	125
12.	Ғаллаорол	2 040	816	540	397	287
Жами		18 070	7 226	4 756	3 524	2 564

Қашқадарё вилояти туманларида фермер хўжаликлари ва кластерлар
фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган ерлар
ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очиқ электрон
танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер майдонларининг ҳажмлари

Т/р	Туманлар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022-2025 йилларда			
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда	2025 йилда
1.	Косон	1 362	545	340	266	211
2.	Китоб	2 610	1 044	660	509	397
3.	Касби	3 570	1 428	883	694	565
4.	Миришкор	1 728	691	440	337	260
5.	Муборак	1 300	520	335	254	191
6.	Нишон	3 700	1 480	940	722	558
7.	Чироқчи	1 400	560	361	273	206
8.	Шаҳрисабз	3 200	1 280	800	624	496
9.	Яккабўғ	2 900	1 160	720	567	453
10.	Қарши	1 510	604	380	295	231
11.	Қамаш	940	376	240	183	141
12.	Ғузор	1 370	546	353	267	204
	Жами	25 590	10 234	6 452	4 991	3 913

Навоий вилояти туманларида фермер хўжаликлари ва кластерлар
фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган ерлар
ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очиқ электрон
танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер майдонларининг ҳажмлари

Т/р	Туманлар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022-2025 йилларда			
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда	2025 йилда
1.	Кармана	2 325	930	605	453	337
2.	Конимех	1 997	799	525	389	284
3.	Навбахор	3 561	1 424	925	694	518
4.	Нурота	5 312	2 124	1 388	1 037	763
5.	Хатирчи	1 924	769	505	375	275
6.	Қизилтепа	4 441	1 777	1 161	866	637
	Жами	19 560	7 823	5 109	3 814	2 814

Наманган вилояти туманларида фермер хўжаликлари ва кластерлар
фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган
ерлар ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очиқ
электрон танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер майдонларининг
ҳажмлари

Т/р	Туманлар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022–2025 йилларда			
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда	2025 йилда
1.	Косонсой	1 200	480	309	234	177
2.	Мингбулоқ	500	200	129	98	73
3.	Наманган	875	350	226	171	128
4.	Норин	610	244	157	119	90
5.	Поп	2 050	820	529	400	301
6.	Тўрақўрғон	260	104	67	51	38
7.	Уйчи	1 280	511	330	250	189
8.	Учқўрғон	975	390	251	190	144
9.	Чортоқ	450	180	116	88	66
10.	Чуст	2 150	860	554	418	318
11.	Янгиқўрғон	750	300	197	146	107
Жами		11 100	4 439	2 865	2 165	1 631

Самарқанд вилояти туманларида фермер хўжаликлари ва кластерлар
фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган
ерлар ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очиқ
электрон танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер майдонларининг
ҳажмлари

Т/р	Туманлар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022–2025 йилларда			
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда	2025 йилда
1.	Булунғур	1 516	606	410	296	204
2.	Жомбой	580	232	170	113	65
3.	Иштихон	980	392	280	191	117
4.	Каттақўрғон	1 410	564	380	275	191
5.	Нарпай	1 408	564	380	275	189
6.	Нуробод	462	185	140	90	47
7.	Оқдарё	676	270	200	132	74
8.	Пайариқ	1 906	762	510	372	262
9.	Пастдарғом	2 612	1 044	700	509	359
10.	Пахтачи	815	326	220	159	110
11.	Самарқанд	447	179	120	87	61
12.	Тойлоқ	694	278	190	135	91
13.	Ургут	1 783	713	481	347	242
14.	Қўшрабат	471	188	130	92	61
Жами		15 760	6 303	4 311	3 073	2 073

Сурхондарё вилояти туманларида фермер хўжаликлари ва кластерлар фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган ерлар ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очик электрон танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер майдонларининг ҳажмлари

Т/р	Туманлар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022–2025 йилларда		
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда 2025 йилда
1.	Ангор	628	251	175	123 79
2.	Бандихон	1 723	689	485	336 213
3.	Бойсун	43	17	12	8 6
4.	Денов	1 193	477	330	233 153
5.	Жарқўрғон	1 047	419	300	204 124
6.	Музработ	1 999	799	550	390 260
7.	Олтинсой	904	366	260	176 102
8.	Сариосиё	2 149	860	620	419 250
9.	Термиз	518	207	154	101 56
10.	Узун	567	227	150	111 79
11.	Шеробод	535	214	145	104 72
12.	Шўрчи	478	191	121	93 73
13.	Қизилқоғон	2 036	810	540	397 289
14.	Қумқўрғон	800	320	230	156 94
Жами		14 620	5 847	4 072	2 851 1 850

Сирдарё вилояти туманларида фермер хўжаликлари ва кластерлар фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган ерлар ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очик электрон танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер майдонларининг ҳажмлари

Т/р	Туманлар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022–2025 йилларда		
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда 2025 йилда
1.	Бобўст	2 083	833	560	406 284
2.	Гулистон	1 223	489	325	239 170
3.	Мирзаобод	1 107	443	290	216 158
4.	Оқолтин	3 915	1 566	1 100	763 486
5.	Сардоба	2 768	1 107	740	540 381
6.	Сайхунобод	1 930	772	520	376 262
7.	Сирдарё	758	303	210	148 97
8.	Ховос	2 876	1 150	755	561 410
Жами		16 660	6 663	4 500	3 249 2 248

Тошкент вилояти туманларида фермер хўжаликлари ва кластерлар фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган ерлар ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очиқ электрон танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер майдонларининг ҳажмлари

Т/р	Туманлар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022–2025 йилларда		
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда 2025 йилда
1.	Бекобод	1 830	732	520	357 221
2.	Бўка	1 339	536	390	261 152
3.	Бўстонлиқ	497	200	150	97 50
4.	Зангиота	489	196	150	95 48
5.	Оҳангарон	1 440	576	414	281 169
6.	Оқўрғон	506	202	135	99 70
7.	Паркент	1 322	528	360	258 176
8.	Пискент	900	360	260	176 104
9.	Тошкент	446	178	125	87 56
10.	Чиноз	906	362	260	177 107
11.	Юқоричирчиқ	519	205	150	101 63
12.	Янгийўл	962	385	260	187 130
13.	Ўртачирчиқ	714	286	190	140 98
14.	Қибрай	860	345	240	167 108
15.	Қуйичирчиқ	1 100	440	300	215 145
Жами		13 830	5 531	3 904	2 698 1 697

Фарғона вилояти туманларида фермер хўжаликлари ва кластерлар фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган ерлар ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очиқ электрон танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер майдонларининг ҳажмлари

Т/р	Туман (шаҳар)лар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022–2025 йилларда		
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда 2025 йилда
1.	Бағдод	364	146	115	71 32
2.	Бешариқ	100	40	30	20 10
3.	Бувайда	878	351	260	171 96
4.	Данғара	772	309	230	151 82
5.	Езёвон	701	280	210	136 75
6.	Олтиариқ	874	350	265	170 89
7.	Риштон	705	281	220	137 67
8.	Сўх	850	340	260	166 84
9.	Тошлоқ	824	330	250	161 83
10.	Учкўприк	750	300	215	146 89
11.	Фарғона	803	321	235	157 90
12.	Фурқат	491	196	150	96 49
13.	Ўзбекистон	750	300	215	146 89
14.	Қува	855	341	235	167 112
15.	Қўшпепа	866	346	235	169 116
16.	Фарғона ш.	862	345	235	168 114
17.	Қувасой ш.	715	287	195	139 94
Жами		12 160	4 863	3 555	2 371 1 371

Хоразм вилояти туманларида фермер хўжаликлари ва кластерлар
фойдаланишидаги паст ҳосилли пахта ва ғалла экинларидан қисқартирилган
ерлар ҳисобидан фуқароларга 0,25 гектардан 1 гектаргача бўлган ўлчамда очик
электрон танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида бериладиган ер майдонларининг
ҳажмлари

Т/р	Туманлар номи	Жами ер майдони, гектар	шундан, 2022–2025 йилларда			
			2022 йилда	2023 йилда	2024 йилда	2025 йилда
1.	Бобот	1 560	624	460	304	172
2.	Гурлан	1 060	424	320	207	109
3.	Тупроққалъа	1 400	560	410	273	157
4.	Урганч	1 020	408	310	200	102
5.	Хазорасп	970	388	290	190	102
6.	Хива	1 270	508	365	245	152
7.	Хонқа	890	356	320	174	40
8.	Шовот	1 295	518	352	253	172
9.	Янгиариқ	915	366	260	178	111
10.	Янгибозор	830	331	230	162	107
11.	Қўшқўпир	390	156	120	76	38
	Жами	11 600	4 639	3 437	2 262	1 262

**“Е-ЎАРА” ахборот тизимига интеграция қилиш орқали
идораларро электрон маълумотлар алмашинуви йўлга
қўйиладиган вазирликлар ва идоралар
РЎЙХАТИ**

- Ўзбекистон Республикаси Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги ва унинг ҳузуридаги “Электрон ҳукумат лойиҳаларини бошқариш маркази” Давлат муассасаси
- Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги
- Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги
- Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта-махсус таълим вазирлиги
- Ўзбекистон Республикаси Сув хўжалиги вазирлиги
- Ўзбекистон Республикаси Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги
- Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги
- Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ва унинг ҳузуридаги Давлат хизматлари агентлиги
- Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси
- Ўзбекистон Республикаси Давлат активларини бошқариш агентлиги
- Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги
- Ўзбекистон Республикаси “Ўзархив” агентлиги
- Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги Кадастр агентлиги
- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Агросаноат мажмуи устидан назорат қилиш инспекцияси
- Очиқ электрон танлов ўтказишда иштирок этадиган бошқа идоралар ва мансабдор шахслар – заруратга кўра

Изоҳ: вазирликлар ва идоралар “Е-ЎАРА” ахборот тизимига
Электрон ҳукуматнинг идораларро маълумотлар узатиш тармоғи
орқали белгиланган тартибда уланади.

**Деҳқон хўжаликлари учун қисқа мuddатли интенсив ўқув курсларини
ташkil этиш бўйича республика ишчи гуруҳи
ТАРКИБИ**

- Ж.А.Ходжаев – қишлоқ хўжалиги вазири, **ишчи гуруҳ раҳбари**
А.А.Хайтов – Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари
ва томорқа ер эгалари кенгаши раиси, **ишчи
гуруҳ раҳбари ўринбосари**
А.М.Тўраев – қишлоқ хўжалиги вазирининг ўринбосари –
Қишлоқ хўжалигида билим ва инновациялар
миллий маркази бош директори, **ишчи гуруҳ
раҳбари ўринбосари**
Лавозимига кўра – Боғдорчилик ва иссиқхона хўжалигини
ривожлантириш агентлиги директори
Э.М.Мухитдинов – бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирининг
биринчи ўринбосари
А.А.Раҳимов – Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва
томорқа ер эгалари кенгаши раисининг
ўринбосари
Р.Ў.Маматқулов – “Агробанк” АТБ бошқаруви раиси
Р.М.Бобоев – Алкоголь ва тамаки бозорини тартибга солиш
ҳамда виночиликни ривожлантириш
агентлиги директори
Лавозимига кўра – Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг масъул
ходими, **ишчи гуруҳ масъул котиби**

Изоҳ: Ишчи гуруҳи аъзолари бошқа ишга ўтган тақдирда, унинг таркибига
янгидан тайинланган ёхуд тегишли функцияларни бажариш зиммасига юкланган
шахслар киритилади.

